

Visi sutartinai

Turkijos Aukščiausiojo Teismo Tarybai 1971 m. kovo 8 dieną panaikinus Brazinskams palankius žemesniųjų teismų sprendimus, nepaprastai pasunkėjo jų padėtis ir susidarė pavojus, kad jie bus išduoti Sovietų Sąjungai.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, patyręs apie šį Turkijos Aukščiausiojo Teismo nutarimą, kovo 8 dieną kreipėsi į Turkijos Ministrų Pirmininką tokia telegrama:

„Prašom Jūsų Ekselenciją neišduoti

Sovietų Sąjungai Prano ir Algirdo Brazinskų, pabėgusių į laisvę iš sovietinės priespaudos, nes jų išdavimas reikštų abiem (tėvui ir 14 metų sūnui) mirtį“. (His Excellency Suleyman Demirel Prime Minister of Turkey, Ankara, Turkey. We urgently request that the Turkish Government not turn over Pranas and Algirdas Brazinskas to the Soviets, at whose hands they would meet certain death).

VLIKAS prašo visas lietuvių organizacijas ir pavienius asmenis skubiai siųsti te-

legramas Turkijos Ministrui Pirmininkui.

VYRIAUSIAS LIETUVOS ISLAISVINIMO KOMITETAS

New Yorkas, 1971 m. kovo 8 d.

VISI SUTARTINAI BRAZINSKŲ REIKALU

Jau žinome, kad Turkijos aukščiausias teismas panaikino žemesniojo teismo sprendimą, kuriuo Pranas ir Algirdas Brazinskai buvo pripažinti politiniais pabėgėliais. Taigi jie atsidadė pavojuje, kad gali būti grąžinti Sov. Sąjungon. Dėl to dabar iš visur į Turkijos ambasadas ir Turkijos vyriausybei plaukia prašymai neišduoti Brazinskų.

Londono toks prašymas European Liaison Group vardu buvo įteiktas ambasadoriui Zeki Kunalp. Organizavimo darbą atliko DBLS Valdybos sekretorius. Liaison Group, kurią sudaro 14 tautybių atstovai, pritarė tai minčiai, ir jos delegacija įteikė prašymą ir buvo priimta ambasadoriaus, kuris pažadėjo raštu perduoti savo vyriausybei. Ee kita ko, prašymą parėmė ir delegacijoje dalyvavo taip pat ir aukšti britų visuomenės atstovai.

Prašyme išdėstytas Brazinskų reikalas, kaip jis dabar yra, ir primenama, kad jų bandymas pabėgti į laisvę yra tiesioginė pasėka padėties Lietuvoje. Lietuva prievarta įjungta į Sov. Sąjungą. Dabar joje vyrauja beteisiskumas, ir nemaža yra tokių lietuvių, kurie bando pabėgti. Atiduoti juos reikštų tarpvalstybiniuose santykiuose atsakyti aukšto principo. Dėl to delegacija ir prašo perduoti tą nuomonę vyriausybei, kad Brazinskų pabėgimas yra veiksmas, kylas iš beviltiškos politinės padėties, kuri yra Lietuvoje.

REIKSMINGI ŽYGLIAI ŠVEICARIJOJE DĖL BRAZINSKŲ

Ryšium su Turkijos aukščiausiojo teismo sprendimu nepripažinti P. Brazinskui ir jo sūnui Algirdui politinių pabėgėlių teisių Šveicarijos lietuvių bendruomenė pasiuntė Turkijos ministrui pirmininkui telegramą, kurioje prašo jų nieku būdu neišduoti Sovietų Sąjungai. Telegramoje nurodoma, kad, jeigu turkų vyriausybė išduotų Brazinskus, ji sulaužytų nuo amžių galiojančią politinių pabėgėlių globos teisę ir pažeistų taip pat Europos žmogaus teisių konvenciją, kurią yra pasirašiusi ir Turkija. Be to, telegramoje atkreipta dėmesys į tą aplinkybę, kad Algirdas Brazinskas yra nepilnametis, tik 15 metų amžiaus.

Šveicarų telegramų agentūra savo žinių biuletenyje paskelbė apie lietuvių bendruomenės telegramos pasiuntimą turkų vyriausybės galvai. Tą žinią įdėjo visa eilė šveicarų laikraščių.

Ženevoje veikiantis Žmogaus Teisių Lyga pasiuntė telegramą Turkijos ministrui pirmininkui, prašydama neišduoti Brazinskų sovietams, o juos teisti, jeigu yra reikalo, pačioje Turkijoje.

Intervenciją Ankaroje taip pat padarė ženeviškė Tarptautinė Jurstų Komisija ir Pabėgėlių Komisariatas.

SIMAS KUDIRKA KALEJIME

„New York Times“ korespondentas Maskvoje atsiuntė savo laikraščiui informaciją apie likimą lietuvių jūrininko Simo Kudirkos, kuris lapkričio 23 d. bandė pabėgti iš sovietų laivo.

Korespondentas aprašo įvykio istoriją ir pažymi, kad Amerikos pasienio sargybos atsakingi karininkai adm. William B. Ellis ir kpt. F. W. Brown už skandalinę pasielgimą yra paleisti į atsargą.

Simas Kudirka buvęs suimtas Klaipėdos uoste, tuoj pat, kai tik „Sov. Litva“ laivas grįžo iš Atlanto. Dabar jis esąs Vilniaus kalėjime, kur laukias teismo. Pagal sovietų teisę jam gresia mirties bausmė. Milicija padarėsi kratą pas visus Kudirkos giminės, kurių Klaipėdoje gyvena apie 50. Žmonėi buvę leista pasimatyti su juo tik vieną kartą — per N. Metus.

MOKSLŲ AKADEMIJOS SUSIRINKIMAS

Vilniuje buvo susirinkę Lietuvos mokslų akademijos nariai.

Pateikta veiklos ataskaita, išklaudyta pranešimų apie mokslinius tyrimus.

Gerb. p. Emai Linkevičienėi,
Jos brangiam tėveliui —

DAVIDUI WAITSCHUI mirus,

širdingai reiškia užuojautą
Birminghame Lietuvių Bendruomenė.

liepsna, Lietuvai užėmus jai pridedamą vietą Europos tautų tarpe. Toji liepsna buvo tragiškai užgesinta 22 metams pralinkus, Lietuvą prievartos būdu įjungus į Sovietų Sąjungą. Nežiūrint to, lietuvių tautos dvasia liko nepalaužta, ir niekuomet nėra susvyravusi jos viltis atstatyti tautos nepriklausomybę. Tas ryžtas ir patriotinė laikysena, kurie reiškėsi šio tikslo siekiant, buvo paskata visiems, laisvę branginantiesiems.

Amerikos tauta supranta ir pritaria lietuvių tautos troškimui būti savo likimo tvarkytoja. JAV vyriausybė, visą laiką nepripažindama Lietuvos priverstinio įjungimo, pareiškia remiantį Lietuvos laisvo apsisprendimo teisę“.

(Pasirašė): William P. Rogers (ELTA)

DEMONSTRUOS PRIEŠ ANSAMBLĮ

Kovo 9 d. British League for European Freedom valdyba paskleidė atsišaukimą, kad ta organizacija demonstruos, keldama reikalavimą, kad būtų atšauktas Britanijoje numatytasis Raudonosios armijos ansamblio koncertų tūras. Dėl to demonstruos ir Britanijos žydai.

Atsišaukime sakoma, kad ryžtamasi demonstruoti, nes Sov. Sąjungoje persekiojamos nerusiškos mažumos. Persekiojimą vykdo KGB (slaptoji policija), o už jos stovi armija. Taigi sovietinė armija yra priespaudos simbolis, ir jos ansamblio koncertai būtų įžeidimas tūkstančiams pabėgėlių, kurie gyvena Britanijoje.

KIEK YRA BAŽNYČIŲ?

Amerikiečių leidžiamasis žurnalas „Eastern churches review“ rašo, kad šiuo metu Sov. Sąjungoje yra apie 7.500 ortodoksų ir kitų religijų bažnyčių.

Žurnalas taip pat nurodė, kad prieš 18 metų, patriarcho Eoriso paskelbtais duomenimis, buvusios 24.000 bažnyčių.

BUS PERŽIURĖTAS PASTO PRISTATYMAS

Britanijoje paštas kai kur buvo išnešiojamas triskart per dieną, o kai kur du.

Po paštininkų streiko ruošiamasi pristatymą sumažinti.

Pirmiausia tai pajus Londonas.

Min. Augustas Torma

Kovo 12 dieną Londone mirė Estijos Nepaprastasis Pasiuntinys ir Igalios Ministras D. Britanijoje Augustas Torma, paskutinis Estijos valstybių to rango diplomatas Londone. Kiek seniau mirus Latvijos pasiuntinui Zarinšui ir prieš 3 metus — Lietuvos pasiuntinui B. K. Balučiui, visų trijų Pasiuntinių reikalus dabar tvarkys Charge d'Affairs titulu jaunesni diplomatai. Laukiame, kad Britų vyriausybė netrukus pripažins tokią vardą Estijos Pasiuntinys parėjęs Ernestui Saraperai.

Ministeris A. Torma buvo gimęs 1895 m. vasario 19 dieną. Studijavo Petrogrado ir Tartu universitetuose teisę, o pirmojo pasaulinio karo metu buvo pašauktas į rusų kariuomenę. Revoliucijos metu įsijungė į Estijos laisvės kovotojus, o nuo 1919 metų kaip karininkas pradėjo diplomatinę karjerą. Jis buvo pirmuoju Estijos karo Attache Kaune 1919 m. Tose pareigose išbuvo iki 1921 m., o paskui Estijos pasiuntiniu iki 1923 m. Lietuvos laikinojo sostinėje per tą laiką jis gerai išmoko lietuvių kalbą, kurios neužmiršo ligi pat mirties.

Po to išbuvo po kelerius metus savo krašto pasiuntiniu Paryžiuje, Briuselyje, Romoje.

Grįžęs į Taliną, A. Torma buvo kurį laiką užsienio reikalų ministerio pavaduotoju ir nuolatiniu Estijos delegatu Tautų Sąjungos Taryboje Ženevoje. Per paskutiniuosius 36 metus jis buvo Estijos Pasiuntiniu D. Britanijoje. Čia jis pergyveno audringus II-ojo pasaulinio karo metus ir Sovietų invaziją į jo tėvynę ir kaimyninius Baltijos kraštus.

Tuo tragišku laikotarpiu A. Torma buvo labai susidraugavęs su mūsų ministru Balučiui. Jie susitikdavo ir tardavosi visais mūsų kraštus liečiančiais klausimais. O tokių reikalų buvo begalės: reikėjo apsaugoti Baltijos valstybių turtą vakaruose nuo Sovietų kėsinimosi nusavinti, reikėjo rūpintis, kad Vakarų valstybės nepripažintų Baltijos valstybių užgrobtimo. Pagaliau reikėjo ka nors daryti, kad Baltijos valstybių nepriklausomybė būtų atstatyta. A. Tormai pavyko išsaugoti Estijos Pasiuntinys namus, kuriuose ir šiandien yra Pasiuntinys. Jam taip pat pavyko iškovoti, kad Estijos prekybos laivynas nebūtų atiduotas rusams. Baltijos valstybių aukso fondų likimas, deja, buvo vienodas.

Šalia didelių gabumų diplomatinėje srityje, A. Torma pasižymėjo ir muzikoje. Per

ilgus metus jis dirigavo Estų chorą, ir tą chorą diriguodamas per Estijos nepriklausomybės šventę vasario 27 dieną gavo širdies smūgį, nuo kurio ir mirė po dviejų savaitių ligoninėje. Tie lietuviai, kurie gyvena Londone karo metu, prisimena, kaip A. Torma lietuvių draugijoje grodavo ir dainuodavo lietuvių tautines dainas, kurių buvo išmokęs gyvendamas Kaune.

A. Tormos prisirišimas prie lietuvių tautos buvo nepaprastas. Jis domėjosi, kas vyksta Lietuvoje, ir iš visos širdies norėjo lietuvių tautai gera. Vos prieš mėnesį, per Vasario 16-tos minėjimą Lietuvių Namuose, jis buvo sveikas, nors gal ir prislėgtas, kad šį kartą atėjo pas lietuvių be savo žmonos, kuri mirė praėjusią vasarą. Pasakojimas, kad jis man apie savo jaunus dienas Parnų gimnazijoje, kada estai buvo rusifikuojami, mokyklose nebuvo mokoma estų kalbos. Jis buvo laimingesnis, jo gimnazijos direktorius leido gimnazistams mokytis savo kalbos. Kalbėjome ir apie estų laisvės kovas, kurias ir man teko matyti, nes tuo laiku teko gyventi Estijoje. Tuo laiku Estijos jaunimas, studentija, su jais kartu ir jaunas Torma išsikovojo savo kraštui laisvę. Visas jų apsiginklavimas prieš bolševikų šarvuotus traukinius ir patrankas buvo — patriotizmas, ant rankovės juosta ir rankoje šautuvas.

Augustui Tormai mirus, Estija neteko gausus ir pasiaukojusio diplomato, o lietuviai — nuoširdaus draugo.

J. Vilčinskas

EUROPOS LIETUVIS —

LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 1 Ladbroke Gardens, London W. 11. 2 PU. Tel. 727 2470 Registered as a newspaper at the Post Office.

Laidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė. Redakcija rankraščių taisyso ir trumpina savo nuožūra.

Prenumeratos kaina metams 3,50 sv., dolerio kraštuose — 8 dol. metams; Vokietijoje — DM 30.

Už laikraštį kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjas, nei redakcija neslima atsakomybės.

Valzdai iš sausio 24 d. demonstracijos Londone, Lietuviai žygiuoja priekyje.

Kun. St. Ylos istorija

Mūsų skaitytojams, aišku, jau žinoma, kad JAV leidžiama serija knygų, pavadintų „Krikščionis gyvenime“. Apie tą seriją nebe kartą jau buvo rašyta, ypač minint joje išėjusius naujus leidinius. Tokių knygų iki šiol buvo trys. 1970 m. išleisti ketvirta knyga išsiskiria iš pirmųjų, bent iš dalies, savo pobūdžiu. Anos pirmosios buvo grynai religinės, o naujausioji susijusi su religijos istorija ir ne kur kitur, bet Lietuvoje. Tai kun. Stasio Ylos knyga **Šiluvos žemaičių istorija**, pirmoji dalis: reformacija ir restauracija (295 psl. kainą 5 dol. kietai įriša serijiniu viršeliu).

Kun. Stasys Yla daugiausia, tur būt, buvo žinomas religiniuose raštuose, maldaknygėse. Dar nepradėjusį šios knygos skaityti lietuvių iš karto gali nustebinti, kad tarp mūsų susirado dar vienas istorikas. Toks nustebimas, sakyti, turi būti malonus:

LIETUVIŲ SPAUDOS METRAŠTIS

JAVLB Kultūros Fondas išleido „Lietuvių Spaudos Metraštį“ už 1968 metus. Tai lietuviškos spaudos — knygų, žurnalų, laikraščių — bibliografija už tuos metus.

Daug metų, iki pat savo mirties, spaudos svetur bibliografiją sudarinėdavo vis Al. Ružancovas, patyręs specialistas su ilgą metų praktika. Jo darbai niekas nedarydavo priekaištų, nes jų, tur būt, ir nesirasidavo. Dabar jau trėti metai išėina kitų asmenų sudaryti ir redaguoti tokie bibliografijos metraščiai (ši yra paruošė dr. Z. Ašoklis, J. Švedas ir J. Valaitis, redaktorius J. Švedas).

Spauda naujesiems bibliografijos sudarinėtojams yra dariusi rimtų priekaištų dėl sistemos ir kitų nepatiseinamų dalykų. Priekaištai ir šįkart galėtų būti maždaug panašūs, bet ar yra kokios nors prasmės kaset tuos pačius dalykus kartoti? Atrodo, kad bibliografai stengiasi užsispyrę dirbti be jokios sistemos, būti nesuprantami ir nepatiseinami. Tai nėra prasmės apie tai daugiau ką nors ir šnekėti.

Beje, vieno pavyzdžio neiškenčiame neatžymėjė. Bendrybių skyriuje dairėmės kalendorių. „Keleivio“ kalendorius įrašytas. O kur gi, sakome, dingo Nidos Knygų Klubo ir „Europos Lietuvio“ sieninis kalendorius? Pasirodo, nedingo — jis įrašytas laikraščių ir žurnalų skyriuje. Štai jums ir bibliografinė sistema!

K. Abr.

kuo daugiau žmonių tyrinėja mūsų praeitį, tuo geriau. Bendrinę istoriją jau turime ir šokių ir kitokių, dar vis jų naujų rašoma, dėl to malonu, kad ne mažėja, o daugėja įvairių istorinių monografijų skaičius, nagrinėjami ir specialesni istorijos klausimai, kaip šiuo atveju yra padaręs kun. St. Yla. Kuo daugiau istorijos, žinių apie praeitį, tuo aiškiau bus, kur buvome ir kur esame.

Beje, apie kun. Stasį Ylą istoriką. Iš knygos įvado aiškėja, kad jam buvo iškilių reikalas parašyti knygutę apie Šiluvą. Berindamas tam reikalui žinias, jis pradėjo vis labiau domėtis šia tema, ir matote, kas atsitiko. Viena knyga. Štai, jau išėjo, o kita dar išeis.

Šitoje pirmoje knygoje, davęs žinių apie pačią Šiluvą — apie jos geografinę padėtį, jos istoriją, — autorius pereina prie savo tiesioginio tikslo — su Šiluva susijusios religinės istorijos. Štai Šiluvos steigėjas, Vlniaus pilninkas ir didžiojo kunigaikščio vietininkas Smolenske, ir jo visa giminė, vadinusi Gedgaudais, Gedgaudais, Gedgaldais, Gedgavtais, Gelgudais. Kas jų ką padarė, kiek svorio turėjo, ką grynė ir ką pasmerkė — taip, tai istorija, nes tie didikai, pasirodo, kaip tik kūrė istoriją — vertė savo valdomuosius žmones priimti religijas, į kurias jie buvo perėję, ir atmeti tas, kurių jie nenorėjo. Taip, toks buvo pasaulis, ir iš kun. St. Ylos istorijos jis prisistato mums su visomis smulkios detalėmis, nes autorius jų daug prisirinko iš gausios literatūros ir archyvu. Pastatytosios bažnyčios būdavo didikų nuosavybė, tai ir jos pereidavo kartu su didikais iš vienos religijos į kitą.

Marga ta Šiluvos istorija, kaip ir ją valdžiusių didikų. Ji buvo katalikiška. Paskui į jos gyvenimą ėmė maišytis liuteronai, kalvinai. Paklydėliai, kaip sakoma, vėl grįždavo į savo buvusį tikėjimą. Vykdamo religinės kovos, būdavo kovojama dėl bažnytinės nuosavybės. Taigi margo gyvenimo būta Lietuvoje, ir stiprūs vėjai dažnai užkliudydavo taip pat ir Šiluvą. Ta marga istorija baigiama knygoje su 18 amž. pabaiga.

Beje, ši istorija gausiai iliustruota didikų atvaizdais, pastatų, įvairių dokumentų, antspaudų.

K. Abr.

PASIPUTELIAI LIETUVOJE

„Nepriklausomos Lietuvos“ (Kanada) nuolatinis bendradarbis Al. Gimantas savo straipsnyje apie turistines keliones į Lietuvą rašo:

„Ten Lietuvoje daug kam krenta į akis atvykusiųjų perdėtas išdidumas, pasipūtimas, svetimos manieros, demonstravimas savo suamerikonėjimo ar sukanadėjimo. Daug perdėtos vaidybos, kažkokio vaizdavimo, manija perpinto, gal net su pusiau paniekinančiu žvilgsniu aplinkai, taigi Lietuvoje gyvenantiems tautiečiams.

„Klausiamas apie išeivių veiklą, viską piešia negatyvomis spalvomis. Parapijos — nutautėjimo vaizdas, veiksniai ir visuomenės vadai — tarpusavy pešasi, nesutaria, vyksta nuolatinės intrigos. Veiksniai, esą, draudžia vykti tėvynėn, bet jis, štai, didvyris, nepaklausęs ir tiek.

SEPTYNI REDAKTORIAI

Jau esame rašę, kad nuo N. Metų pasitraukė australiško bendruomeninio laikraščio „Mūsų Pastogės“ redaktorius V. Kazokas.

Dabar po pašto streiko mus pasiekęs to laikraščio šių metų Nr. 1-2 rodo, kad redagavimą perėmė net 7 asmenų kolegija, kurią sudaro A. J. Jūragis, E. ir J. Jonaičiai, A. Laukaitis, A. Mauragis ir M. ir J. Slavenai.

Nuo N. Metų pakelta ir laikraščio prenumeratos kaina.

MIRĖ ALG. SIMKŪNAS

„Mūsų Pastogė“ rašo, kad sausio 8 d. rastos bute negyvas Australijoje plačiai žinomas dailininkas Algirdas Simkūnas (buvo gimęs 1927 m. kovo 19 d. Gataikinyje, Saldutiškio valsč., Utenos apskr.).

Dailės studijas pradėjęs Vilniuje, studijavęs dar Freiburge, pripažinimo susilaukė savo spalvingomis ir originaliomis kompozicijomis Australijoje, kur dalyvavo daugelyje parodų.

P. DEBESIS „TRAVIATOJE“

Povilas Debesis dainavo „Traviatos“ spektaklyje Urugvajaus operos teatre. Jis dirba ir vietos lietuvių bendruomenėje.

DR. V. BARANAUSKAS

Vilniaus universitete disertaciją apgynė ir daktaro laipsnį gavo ekonomistas docentas V. Baranauskas.

K. BARENAS

PASIMATYMAS

Laiškas atėjo nelauktas ir, rodos, ne laiku. Sausis artėjo į pabaigą, vėjas draskėsi kelias dienas, o po to griebė šaltis. Skubi į darbą, ristele bėgi namo, kad tik šaltis visiškai nesustingdytų, o vakarais apsimkamšai langus ir duris ir lauki, kol ateis laikas lįsti į šiltą lovą. Veronika net ir lovos šiltumu nepasitiki — įsideda dar guminį karšto vandens butelį. Kai lova šalta, sako ji, išsiblaška, kol išyli, ir paskui dingsta miegas. O kai ji nemiegojusi išeina į darbą, tai dar labiau kabinasi šurpus šaltis.

Tokiu metu jai ir atėjo tas laiškas. Verute, girdi, gal jau ir nebeatsimeni Vincės? Vincės Pašukaitės, Švilpienės? Mudvi paskutiniame seminarijos kurse buvome neperskiriamos draugės, kartu gulėm, kartu kėlėm. Aš dabar iš Kanados su vyru atvažiuoju į Londoną, suksime į Paryžių, gal apžiūrėsime Šveicarijos kalnus, o bent mėnesį pasėdėsime Ispanijoje. Būtinai atvažiuok į Londoną, šeštadienį Lietuvių Namuose spaudos balius, būtinai noriu pasimatyti. Pasirašė: Vincentina Martynienė.

— Ką gi man dabar daryti? — susijaudinusi ji klausė Kostą.

— Nieko.

— Sakai, nevažiuoti?

— Jeigu važiuoju iš Kanados, jeigu nori pusę pasaulio apsukti, tai gali ir tave aplankyti. Parašyk, tegu atvažiuoja. Tau ir kaulai sustings nuo šalčio, kol pasieksi Londoną.

Veronikai atrodė, kad parašyti nebėra laiko. Dabar ketvirtadienio vakaras. Ryt išmės laišką, o jeigu šeštadienį Londono paštininkai nedirba, tai Vincentina ir nežinos, kad Veronika rašė. Išvažiavus ir sakys, kad išpuiko. Matai, ji iš Kanados nepatingėjo atvažiuoti, susirado jos adresą ir parašė ir pakvietė pasimatyti. Veronikai svarbiausia, kad ją atsiminė.

— Pasiųsk telegramą, — pasiūlė Kostas. — Tą tai tikrai gaus.

Ne, Veronika nenori telegramos. Laiškas būtų kas kita, jame daugiau šilumos. O telegrama — atpylei keletą žodžių, lyg kokį įsakymą. Ne, Veronika nenori telegramos.

— Kaip gi tu tokiam šaltį važiuosi? — sako Kostas.

— Taigi, — sutinka ir Veronika, — pasiutęs šaltis, — bet ji negali atsitraukti nuo to laiško. Netiesa, kad jos būtų kartu guliosios, kartu kėlusios, kaip Vincė rašo. Pavasarį anais metais ar ne porą kartų abi buvo išėjusios maudytis. Tą Vincentiną priešpaskutiniam seminarijos kurse prispaudė dide-

lė bėda — ji gavo lietuvių kalbos pataisą. Mokytojo nepatenkino ir jos rašto darbų turinys ir rašyba. Tada atėjo Vincentinos motina pas Veronikos motiną, pakalbėjo vienos dvi ir sutarė. Mokėstis penki litai kas savaitę, ir Veronika turi kasdien ateiti ir pamokyti pataisninę. Ir motina ir Veronika sutiko, kad penki litai jų gyvenime — didelis dalykas. Jos abi apskaičiavo, kiek susidarys savaičių, ir joms išėjo didelis pinigas, didesnis negu iš tiesų Veronika gavo. Mat, pačiam viduvasary Vincentina dviem savaitėm su tėvais išvažiavo į Palangą. Vincentinos motina tada apsvarstė su Veronika, kad galimą gi surasti išeitį. Kai Vincentina pailsėjusi sugrįš, kas čia atsitiks, jei Veronika kasdien ją truputį ilgiau pamokys? Pailgins po pusvalandį ar po valandą kiekvieną pamoką ir pasivys. Kai Veronika dabar prisimena aną vasarą, tai ir nusišypso. Ką gi jos su Vincentina turėjo pasivyti? Ji turėjo bėgti mokytui net ir sekmadieniais, ir Veronikos motina sakė, kad šventą dieną išeina tikras kemeras. Ar Vincentinos motina duos jai valgyti, ar ne? Kartais pasikviečia prie stalo, bet ne visuomet. Veronikos motina šventą dieną irgi šį tą geresnį pagamindavo valgyti. Jeigu Verutei duos svetur, tai po papildomą kąsnį išeis namuose kitiems. O jeigu ji pareis išalkusi ir namie nieko neras? Be to, išverdi bulves, tai jos atšala, kurk ugnį ir vėl šildyk. Veronika ir šaltas suvalgytų, kai alkaną, bet ir motina turi širdį: mergaitė pareina nevalgusi ne iš kokio nors išdykumo — ji dirba. Kai pasibaigs vasara, ji atneš litų. Sutarta, kad visus išmokės rudenį, nes dabar Vincentinos tėvas pakeltas į pulkininkus leitenantus, gaus daugiau atlyginimo, bet pakėlimui aplaistyti išėjo daug pinigų. Atsigaus jų kišenė tik rudenį.

— O jeigu jų kišenė ir rudenį neatsigaus? — abejojo Veronikos motina. — Visą vasarą laktysis, šitiek laiko sugaiši...

Veronikos motinos abejonės sustiprėjo, kai Vincentinos tėvai važiuojo į Palangą. Jeigu važiuoja, tai turi pinigų. Palangoje, tikriausia, niekas nelaukia rudens, kol atsigaus kišenė. Matyt, už abejonių įtakoj motina ir išsiuntė Veroniką atgal į Vincentinos tėvų namus tą patį vakarą, kai tik ji parnešė žinią, kad jos mokinė išvažiavo į Palangą.

— Tegu duoda nors penkis litus, — sakė motina. — Man dabar labai reikia pinigų. Ateis savininkas, už gryčią nemokėta.

— Mama tyčia mane varai, — gynėsi Veronika.

— Aš tau sakau, kad man reikia pinigų, vaikelii.

— Tai eik pati. Ką gi aš sakysiu? Bet ji išėjo ir visu keliu svarstė, kaip pradėti kalbą ir ką sakyti. Motina susitarė ir sutiko vienaip, o ji dabar bėga prašyti. Jai palengvėjo, kai nuėjusi susitiko Vincentiną, o ne jos motiną.

— Žinai, Vince... — pradėjo ji.

— Kas čia, kas čia dabar atėjo? — atsišaukė iš virtuvės motina.

— Veronika, — atsakė Vincentina.

— Aš atėjau pakalbėti.

— Ar iš namų tave išvijo? — atėjusi paklausė motina, nes jau temo.

— Aš atėjau pinigų, — stačiai atsakė Veronika. Visi susidėstyti sakiniai dingio. Ji žadėjo pirma pakalbėti su Vincentina. Tegu Vincentina nueina ir papraso motiną. Net jei ir motina būtų įleidusi, ji ruošėsi vis tiek pinigų prašyti per Vincentiną. Bet viskas dabar susimaišė.

— Kokių pinigų? — paklausė Vincentinos motina.

— Mama sako, gal nors penkis litus, — skubėjo Veronika. — Jai už gryčią reikia mokėti. Ateina savininkas, bet ji nesudaro pinigų...

— Mmm, — nurykė Vincentinos motina, pastovėjo tylom ir iššlepsėjo iš prieangio, liepusi palaukti. Vincė buvo dingusi.

— Mes su motina buvom kitaip sukalbėjusios, — sugrįžusi šaltu balsu pasakė Vincentinos motina ir padavė pinigų. — Tavo mama nesilaiko susitarimo.

Tuomet Veronika, bėgdama su saujoj apgniaužtu pinigų, irgi kaltino savo motiną. Vienaip sutarė, o dabar Veronika turi akis žibinti. Kol ji parbėgo, užėjo visiška naktis. Kelias tolimas, iš gatvelės į gatvelę suka ji ir bijo. O jeigu kas sustabdytų: duok šė pinigų?

Taip, kelias tolimas, ir Veronika bėgo ir bėgo kasdien visą vasarą. Vincentina išlaikė pataisą. Jos motina apmokėjo pinigų, tik Veronika nebeatsimena, kaip jie buvo sunaudoti. Tur būt, taip ir išėjo — litas šen, litas ten. Giliau atmintyje pasikrapščiusi, Veronika sustojo ties kumpiu. Jai rodos, kad už daįlį tų pinigų motina nupirko gražų kumpį. Šventės dar buvo toli, ir jie po truputį suvalgė tą kumpį iki advento. O Veronika atsimeina tą kumpį, tur būt, dėl to, kad tokių dalykų motina nepirkdavo vasarą ar rudenį. Kumpis — per prabangus dalykas, ir tik šventėms jį galėjai valgyti.

Gavusi rudenį tų Veronikos uždarbį, motina neišlaikė. Susidėjusi kišenėn pinigų, ji čiupo peilį ir išbėgo darželin, o grįžo su glebiu gvaizdikų.

(Bus daugiau)

SU LIETUVIAIS PASAULYJE

BOSTONAS PAMINEJO P. VAICIŪNĄ

Bostono lietuvių Kultūriniame subatvarkyje paminėjo poeto ir dramaturgo Petro Vaiciūno 80 m. sukaktį. Rašytojas Ant. Gustaitis skaitė apie jį paskaitą, o vaidintojai suvaidino ištraukas iš „Naujųjų žmonių“ ir „Tuščių pastangų“.

P. Vaiciūnas mirė Lietuvoje 1959 m.

MAŽVYDAS ANGLŲ KALBA

Olandų leidykla „Van Gorcum“ naujai išleido Martyno Mažvydo Katekizmą anglų kalba. Jį parengė lituanistas amerikietis profesorius Gordonas B. Fordas.

MOTOCIKLAS LAGAMINE

J. Ladyga (Kanada) per Montrealio televiziją parodė savo naują išradimą: į nedidelį lagaminą sudedamą motociklą.

LAIMEJO YVАЗAS YOTSSYAVLOHAS...

Las Vegas, Nevadoje, sausio 23 d. vyko tradicinis JAV ir sovietų boksinių rinktinės mačas. Rusai pripažino („Tiesa“, sausio 26 d.), kad amerikiečiai boksinkai žymiai išaugę, tačiau laimėjo ne jie, bet sovietų rinktinė santykiu 6:5. Iš keturių sovietų rinktinės debutantų — naujokų vienas geriausiai pasirodžiusių buvo kauniečio Juozas Juocevičius. Sovietų 3-gos čempionas, taškais laimėjęs prieš amerikietį Larry Ward. Pasirodo, kad lietuvis rezultata buvo persvėręs 5:4 sovietinių boksinių naudai.

Iš Las Vegas sovietiniai boksinkai keliavo į Denver, Colorado, kur vietos boksinkams nugalėjo santykiu 4:1. Šį kartą ir vėl laimėjo Juozas Juocevičius, po 1 min. 49 sek. nokautu paguldęs Jim Farrell. Apie Las Vegas rungtynes rašydamas, „N. Y. Times“ sausio 24 d. paminėjo ir Juocevičiaus laimėjimą, jo pavardę pažymėjęs: Yvazas Yotssyavlohas... (ELTA)

BAIGĖ UNIVERSITETĄ

1948 m. Anglijoje gimęs inž. Ladas Marius Giriūnas baigė bakalauro laipsniu McGill universitetą Kanadoje.

L. M. Giriūnas aktyviai reiškiasi lietuviškoje veikloje.

A. STEMPUIŽIENES KONCERTAS

Clevelande (JAV) gyvenanti dainininkė A. Stempužienė davė lietuviškų dainų ir operų arijų koncertą, simfoniniam orkestrui pritariant, amerikiečių publikai Miami, Floridoje.

S. KUDIRKOS TRAGEDIJAI PAVAIZDUOTI

JAV gyvenantis latvis dailininkas Ansis Berzins paruošė raizinį Simo Kudirkos tragedijai pavaizduoti.

A. Eerzins jau seniai bendradarbiauja savo meno darbais lietuvių knygoms iliustruoti.

IZ. MOTIEKAITIENĖS MOKYKLA

Buvusi Kauno operos solistė Izabelė Motiekaitienė jau dešimt metų kaip vadovauja dainavimo mokyklai Chicagoje. Ji pati moko dainavimo, o jos sūnus moko skambinti pianinu.

IR RŪTA

Žinomoji Amerikos kino artistė Rūta Lee Kilmonytė kalbėjo Los Angeles lietuvių demonstracijose, protestuojant dėl Simo Kudirkos išdavimo Sov. Sąjungai. Demonstrantai ta proga budėjo apie 100 val. prie vietos federalinio pastato, tuo pareikšdami savo protestą.

MŪSŲ DIPLOMATAI AMERIKIEČIŲ ŽURNALU

Gruodžio mėn. garsusis „The Wall Street Journal“ (JAV) per kelis puslapius išspausdino savo štabo nario Felix Kessler straipsnį iš Londono apie Baltijos valstybių diplomatus Did. Britanijoje. Straipsnyje žurnalistas supažindina savo skaitytojus su dabartiniais Lietuvos, Estijos ir Latvijos diplomatais.

Straipsnyje pabrėžiama, kad Estijos pasiuntinys Augustas Torma (dabar jau miręs) nurodė, jog pasaulis yra Baltijos valstybėms skolingas šiek tiek teisingumo, tačiau „mes turime tik tiesą, o ne jėgą savo pusėje. Gal aš ir nebesulauksiu, tačiau turės įvykti pasikeitimai. Padėtis, kaip dabar, negali tęstis“, pareiškė ministeris Augustas Torma.

Chicago „Naujienos“ plačiai atpasakojo tą straipsnį.

DR. A. AVIZIENIO IŠRADIMAS

Mokslininkas dr. Algirdas Avizienis, dirbęs Los Angeles (JAV) sprausminių variklių laboratorijoje, išrado naują sudėtingą kompiuterį STAR (Self Testing and Repeating), kuris dabar užima 100 kubinių pėdų, bet Avizienis galvoja, kad aparatas galės būti sutalpintas į 2 kubines pėdas ir tereikės jam 50 vatų elektros energijos.

Tas mechanizmas yra svarbus erdvės keilonėms, žemėje tikrinant už garsą greitesnių lėktuvų skridimą, taip pat padės modernioms ligoninių įrengimams.

Šią mokslininko išradimą plačiai aprašė „Time“ žurnalas.

M. STANKŪNIENĖS PARODA

Dail. Magdalenos Stankūnienės dailės darbu paroda buvo atidaryta sausio 16 d. Čiurlionio galerijoje Chicagoje. Joje buvo išstatyta daugiau kaip 40 įvairaus žanro paveikslų.

Kurį laiką M. Stankūnienė yra gyvenusi Anglijoje, bet ėmė kurtis tik nusikėlus į Ameriką.

A. HERMANAS MANHEIME

Artūras Hermanas, buvęs Vasario 16 gimnazijos auklėtinis, pernai baigė aukštusius mokslus Muencheno u-tė ir pradėjo dirbti bibliotekininko darbu Mannheim (Vokietijoje).

O. VALYTĖS PAREIGOS

JAV Ona Valytė buvo paskirta atsakingom chemikės pareigoms General Electric kompanijos centre New Yorko valstijoje.

O. Valytė ruošiasi įsigyti magistro laipsnį, tai darbdavys sudarė jai sąlygas, kad dirbdama galėtų ir mokytis.

MIRĖ DR. V. LITERSKIS

Chicagoje (JAV), sulaukęs 61 metų amžiaus, mirė dr. Vladas Literkis. Nepriklausomybės laikais jis ėjo technologijos fakulteto vyr. asistento pareigas.

Pasitraukęs iš Lietuvos, mokytojavo Greveno, Blombergo ir Augustodorfo lietuviškoje gimnazijoje ir kurį laiką buvo Vasario 16 gimnazijos direktorius. Emigravęs į JAV, dirbo Illinois univ. mikrobiologijos skyriuje vyr. asistentu. Taip pat dalyvavo visuomeniniame darbe ir bendradarbiavo lietuviškoje spaudoje.

URUGVAJIAUS LIETUVIŲ RADIJAS

Urugvajaus lietuviai turi sekmadieniais lietuvišką radijo valandėlę.

Rūpinamasi gauti dar ir kitą radijo stotį, kad jie galėtų pasirinkti patogesnes valandas klausytis programų.

FRONTO BICIULIŲ TARYBA

Lietuvių Fronto biculių taryba Amerikoje sudaro dr. K. Ambrozaitis, dr. P. Kisielius, dr. A. Razma, L. Valiukas, dr. Z. Brinkis, dr. A. Klimas, P. Narutis, L. Prapuolenis, A. Sabalis ir žurnalo „Į Laivą“ redaktorius J. Kocielis. Tarybos pirmininkas yra dr. P. Kisielius.

D. KUČENIENĖS KONCERTAS

Akademinio žurnalo „Lituanus“ iniciatyva Chicagoje sausio 24 d. buvo surengtas solistės Dalios Kučienės koncertas, pianu palydint komp. Dariui Lapinskui.

LIETUVA IR BENDRIJA

Gerb. H. Gasperas š. m. „Europos Lietu-
vui“ 1 numeryje neigiamai atsiliepė apie
naujai įsteigtą Anglijos Lietuvių Katalikų
Bendriją ir Bažnyčios reikšmę Lietuvos gy-
venime. Tai duoda progos ir kitiems prasi-
tarti, pažymint vieną kitą dalyką.

Bendrijos kilmė ir siekiai

ALKB yra ne kas kita, kaip padalinys
Pasaulyje Lietuvių Katalikų Bendrijos. Ją
įsteigė viso pasaulio pasaulio liet. katalikų
atstovai, susirinkę į Romą 1970 m. liepos 9
d. Anglijos lietuvius burtis į ALKB Bendriją
paskatino vysk. dr. Ant. L. Deksnys. Glo-
baliniam ir regionaliniam apsiungimui
akstinas buvo antrasis Vatikano susirinkimas.

Ko ALKB Bendrija siekia? Atsako jos
įstatų 1 nr.: „ALKB Bendrijos ir jos padali-
nių tikslas yra glaudžiai sujungti visus šio
krašto katalikus, keistis su viso pasaulio
lietuviams katalikais jų veiklos bei patyri-
mo žiniomis, įsijungti pagal Antrosios Va-
tikano Santarybos nuosprendžius tiek dvasi-
škiams, tiek pasauliečiams į apšvietimo
ir sielovados darbą, neišskiriant ir ap-
skritai lietuviškos tautinės, socialinės, kul-
tūrinės veiklos, joje darniai bendradar-
biaujant su visa organizuota ir neorganizuota
lietuviška visuomene, kuri religijos,
Bažnyčios ir Lietuvos laisvę laiko esminiu
gėriu“.

Pagal įstatus ALKB Bendrijos nariais ga-
li būti visi šio krašte gyvenantieji katali-
kai ir jų kad ir mišrios šeimos. Taigi pri-
vilgėja, o ne prieivolis. Laisvė, o ne prie-
vara.

ALKB Bendrijos padalinius sudaro liet.
parapijos, misijos arba kolonijos. Jose dar-
naus bendradarbiavimo dvasioje yra sufor-
muojamos vietinės tarybos, o visai Angli-
jai Krašto Taryba. Ir čia niekas nieko ne-
siekia paglemžti. Tik kviečiama ir duoda-
ma visiems galimybės jungtis į pozityvų
lietuviškai religinį darbą.

Palaikymas ryšių su kitomis tikybomis
plaukia iš Antrosios Vatikano Santarybos
minties. Tie ryšiai jau ir lietuviškoje paty-
tyje pasirodė esą sėkmingi ir džiuginantys.
Steigiamajame ALKB Bendrijos suvažiavi-
me Nottinghamame praėjusių metų lapkričio
28 d. (ne gruodžio 5 d., kaip rašo H. G.)
buvo priimti ne tik Bendrijos, bet ir jos
Fondo įstatai. Fondo pajamos irgi nėra
prievarinės, bet laisvos: laisvos aukos, pa-
likimai, dovanos ir t. t. Fondo antraštas:
16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham
NG2 6AH. Fondo turtas panaudojamas pa-
gal jo įstatų 3 ir 4 numerius: „...ALKB
uždaviniais Lietuvos religinei šalpai, sti-
pendijoms, Vakarų Europos Lietuvių Vys-

kupo ypatingiems reikalams ir kitoms būti-
nybėms. Panaudojimo reikala ir apimtį
sprendžia ALKB prezidiumas, eventualiai
su patikėtiniais“.

Ką remti, kaip visuomet, laisvai pasi-
rinkti patys tautiečiai. Vieni remia vieną
Fondą, kiti kitą arba abu, o treči — nei vie-
no.

Lietuviškas bažnytinis darbas priklauso
ne tik vieniems kunigams, bet ir visiems ti-
kintiesiems. Tai nėra naujas dalykas, ta-
čiau jis ypatingai pabrėžtas pastarosios Va-
tikano Santarybos.

Keletas kitų pastabų

1. Kiek Lietuvos Eafnyčia ejo su tauta,
kalba eilė straipsnių ir knygų. Be to, ir pa-
tys esame patyrę.

Mūsų iškilius istorikas prof. dr. Zeno-
nas Ivinskis jau čia pat, Lietuvių Sodbybo-
je, yra plačiai ir įtikinamai nušvietęs „Ka-
talybės reikšmę lietuvių tautai, žvelgiant
iš praeities į ateitį“. Paskaita galima leng-
vai rasti londoniškame leidinyje „Už ger-
esnį pasaulį“, 105-129 psl. Tarp kitko, pro-
fesorius sako: „Jeigu rusinimo orgijoje lie-
tuviai tada atlaikė ir sudarė tvirtą pylimą
rusinimui, tai pirmoje eilėje tas įvykis to-
dėl, kad jie buvo katalikai... Gausios save
vyskupijos parapajinės mokyklose Valan-
čius jau buvo išmokę lietuvių liaudį skai-
tyti, ir žmonių mokėjimas skaityti tapo ga-
na svarbus ir paties tautinio atgimimo
veiksny. Ką gi būtų galėję daug reikšti vi-
šoki raštai, lietuviškos knygelės ir vėliau
laikraščiai, jeigu nebūt mokėję paskaityti-
ti“ (123 psl.). „Vyskupas Valančius buvo
pirmasis, kuris tautą nukreipė spausdintis
slapta savo knygas Prūsijoje, ir jis tuojuo
vieną po kitos parašė devynias. Tilžėje iš-
spausdintas knygetas, kuriose buvo išdė-
styta lietuvių laikysenos ir jų kovos progra-
ma“ (124 psl.). „Valančius jau jungė drau-
gėn religinį ir tautinį pradą, nes religija ir
tautybė turėjo reikšti pilnutinį lietuvių
tautos atgimimą“ (125 psl.). O Valančius
nebuvo paskutinis panašus dvasiškis... —
Z. Patirgas Vokietijoje leistame „Nauja-
me Gyvenime“ per eilę numerių gana iš-
samiai yra nušvietęs mūsų dvasiškio nuo-
pelnus Lietuvos atgimimui. Mūsų žymus
filosofas prof. dr. Antanas Maceina savo
naujausiam veikalė „Bažnyčia ir pasau-
lis“, 114 psl., pabrėžia: „O jeigu dvasiškijos
jaušas tautinės mūsų sąmonės išvystymui
bei valstybės puoselėjimui iš tikro buvo
didžiulis, tai tik todėl, kad čia buvo ugdo-

mas ne tik lietuviškumas, bet kartu ir at-
sparumas ortodoksijai“.

2. Ar liet. Bažnyčia už laisvę, ar vergiją?
Manytume, kad ir be atsakymo aišku.

3. Lietuvos paverėjai katalikybės reikš-
mę supranta ir visais būdais stengiasi pa-
laužti. Būtų skaudu ir kenksminga, jeigu
tremtyje, išėjimoje nebepajėgtume tos
reikšmės suprasti. Būtų skaudu, jeigu ne-
bevertintume Kražių kankinių, o ypač pas-
kutinės okupacijos nukankintų katalikų,
pradedant eiliniiais ir baigiant vyskupais.

4. Lietuviybė ir katalikybė ir bendrai
tikybos santykiavimo vertę kitaip, negu H.
Gasperas, pabrėžia ne koks religinis orga-
nas, bet, pavyzdžiui, autoriui, rodos, neto-
limas laikraštis „Dirva“: „Klaidinga yra
manyti, kad tikyba ir tautybė visai atskiri,
nieko bendro neturį, visai negretintini da-
lykai, lyg tai būtų kone priešingos, net vie-
na kitą konkuruojančios vertybės... Blė-
tant mummy patriotizmui, sykiu menkėja
ir religinis gilumas, dvasiškai menkėja vi-
sas žmogaus asmens tūris“ (1970, 91 nr.,
3 psl.).

Taigi derinti lietuviybę su katalikybe ar
bendrai religiją neturėtų būti rizikinga.
Priešingai: rizikinga nederinti.

Anglijos Lietuvių Katalikų Eendrija yra
už tokį derinimą, už laisvę ir pakantą.

S. Matulis

MIGRUOJANČIO VĖŽLIO PASLAPTIS

Brazilijos pakrantėje gyvena didžiulis
žaliasis vėžlys *Chelonia mydas*. Jo ilgis sie-
kia 1,60 m, svoris — iki 250 kg. Gyvena iki
100 metų. Nors vėžliai gyvuoja žemėje jau
daug milijonų metų, bet iki šiol nebuvo ži-
noma, kad šis vėžlio rūšis migruoja.

Įdomu tai, kad žaliasis vėžlys niekada
nededa savo kiaušinių ten, kur gyvena. Jis
minta Brazilijos pakrantės jūrų augalais,
kurie auga rifų apsaugotose vandenysė.
Tačiau savo kiaušinius dėti jis keliauja į
rytus: plaukia Atlantid vandenyną apie
2000 kilometrų iki nedidelės Priskelimo
salos, esančios vidury Atlantid, kiek arčiau
prie Afrikos, negu Pietų Amerikos konti-
nento. Ten jis padeda savo kiaušinius į
smėlį atvirame, neapsaugotame nuo van-
denyno bangų krante. Po to vėžliai vėl
plaukia 2000 km atgal į Braziliją. Į vieną
pusę šį jo kelionę trunka apie mėnesį.

Zoologus domina klausimai: kodėl vė-
žliai kasmet atkeliauja dėti kiaušinių tiks-
liai į tą pačią vietą, kur dėjo anksčiau.
Kaip vėžlys keliauja? Kokiais būdais jis
kasmet, neturėdamas jokių kelrodžių, taip
tiksliai suranda savo kelią? Antras klausis-
mas: kas atsitinka su jaunikliais? Išsiritę
iš kiaušinių, jaunikliai šliaužia į vandenį
ir dingsta visus metus. Po metų beveik už-
augę atsiranda Brazilijoje.

Zoologai pasiryžo ištirti vėžlio migraci-
jos problemą. Jų planas toks: kiaušinių dė-
jimo metu pagauti kelias vėžlio pateles,
pritvirtinti prie jų tam tikras elektronines
plūdes ant pakankamai ilgo kabelio, kad
vėžlys laisvai galėtų pasinerti, ir stebėti jo
kelį. Ištyrus vėžlių keliavimą, gal paaiš-
kės ir jauniklių gyvenimo būdas pirmai-
siais metais.

I. V. (Mokslas ir gyvenimas)

KAM PRIKLAUSO KIAULĖS ŠONINĖ?

„Lovoje rasta kiaulės šoninė priklauso
žmonai, nes aš esu nesveikas ir tokios atsa-
komybės pakelti negaliu“.

„Štuota“ (iš pasiaiškinimo miliečiai)

LIETUVOJE

ŠIAULIŲ ŽYDŲ BĖDOS

Clevelando „Dirvoje J. Grauda, naudo-
damasis „The Jewish Chronicle“ laikraščio
pranešimu, šit ką rašo apie Šiaulius žydus:
„Dabartiniuose Šiauliuose gyvena apie 50
žydų šeimų. Kada atsitinka kam iš tų še-
mų numirti, vėžk numirėlį, kaip visi, į val-
džios paskirtą plotą, netoli Rekyvos. Čia
negalima nė užsiminti apie kokias religi-
nes bendruomenines kapines.“

„Todėl ir žydų negausingos bendruome-
nės nariai gula kartu su nežydais bendra-
me kapinių plote“.

KINO TEATRŲ PLANAS VIRŠYTAS

„Tiesa“ rašo, kad 1970 m. Palangos kino
teatrus aplankė daugiau kaip pustrčio mi-
lijono žiūrovų. Ir penkmečio planas viršy-
tas net ketvirtadaliu!

DZUKO LOPINELIS

Gruodžio mėn. „Švyturys“ išspausdinta
toks senyvo dzuko keiksnojimas:

„Anė pasisuičiau miestelį kosciumą. Tai-
gis, nors skiautukį būtų pridėję. Žairija iš
liuklos nukris, ar šuva kiškų perplėš, tai
kuomgi lopyc? Baika, anksčiau kiškos ben-
placius buvo, atkirpai žmogus, tai da likty.
Nūnai — cik dūdūkės... Kiba jie ten iš tu
skiautukų matracus muša... Paprašiau, tai
į mane kad nudabojų, turėjau stupę“.

Dzukas skundėsi, kad pirkęs kostiume
nerado pridėto jokio lopinėlio ar sagos.

LIKO KLUMPIŲ IR UŽSIENIO LIETUVIAMS

Plungėje mirė senas ir garsus klumpių
meistras Kazimieras Butkus. „Literatūra
ir Menas“ rašo, kad jo palydėti į paskutinę
kelionę buvo atėję „žmonės, kurie jau 52
metus dėvėjo jo darbo klumpes, tokias
lengvas, tokias smagias ir dailias“.

Jo dirbtuvėje liko daug įrankių klum-
pėms daryti, liko dar ir klumpės „apnešio-
tos, vieluke suveržtos Plungės žemdir-
biams.“

„Liko daug suvenyrinių klumpačių
mums ir nemaža klumpių užsienio lietu-
viams“.

SVENCIONIŲ ARBATELĖ

Maskvos „Pravdoje“ A. Tamoliūnas ra-
šo:

Švenčionys — nedidelis miestelis rytinė-
je Lietuvoje. Jau greit bus 100 metų, kaip
čia įsikūręs gydymųjų arbatų fabrikas. Tai
vienintelis toks fabrikas visoje Sovietų Sa-
jungoje. Švenčioniškę gydymąją arbatą no-
riai perka Anglija, Čekoslovakija, Vengri-
ja, Švedija.

Fabrizo direktorė Joana Danilevičienė
rodo laišką iš Amerikos. Biznierių rašo,
kad sutinkas nupirkti visą fabriko produk-
ciją.

— Ot, gudruolis, — juokiasi direktorė,
— juk gydymosioms žolelėms ir mūsų ša-
lyje didelė paklausa.

— Kaip ir kitokius vaistus, taip ir mūsų
stebuklingąsias žoleles, — sako Danilevi-
čienė, — žmogus geria kietai apžėtomis
dozėmis. Iš vieno kilogramo išdžiovintų žo-
lių gaunama labai daug tokių dozių. 1969
metais įmonė davė 485 tonas gydymosioms
produkcijoms. Iš tokio kiekio galima privirti
didelį ežerą gydymosioms arbatoms.

Einu į cechus pažūrėti, kaip iš įvairių
šaknelių, lapelių, žiedelių ir žievės gami-

nami vaistingieji mišiniai. Technologija pa-
prasta. Visokius augalus pagal receptą su-
pila į maišytuvą, vėliau smulkina ir rū-
šiuoja.

Fabriką aptarnauja tūkstančiai vaistinių
augalų rinkėjų. Tiekimo skyriaus viršinin-
kas Alfonsas Jasiukevičius su pagarba kal-
ba apie kaimo senelius pensininkus, kurie
puikiai pažįsta kiekvieną žolelę ir jos gy-
domąsias ypatybes.

Beveik 90 procentų žaliavos į švenčionių
fabriką ateina iš Lietuvos.

„BALTA RAGIO MALŪNAS“ VOKISKAI

Rytų Vokietijos leidkla Ferlyne šikaido
vokiečių kalba K. Berutos romanas „Baltar-
ragio malūnų“.

V. ŽILINSKAITĖS VAKARAS RYGOJE

Rašytoja-jumorisė Vytautė Žilinskaitė
dalyvavo jai skirtame literatūros vakare
Rygoje.

„LIETUVOS“ ANSAMBLIO GASTROLĖS

Valstybinis dainų ir šokių ansamblis
„Lietuva“ išvyko ilgai kelionei gastroliuoti
po Sov. Sąjungą.

NAUJAS FILOSOFIJOS MOKSLŲ DAKTARAS

Vilniaus universiteto docentas Donatas
Sauka apgynė filologijos daktaro disertaci-
ją „Lietuvių tautosakos savitumas ir meni-
nė vertė“ ir gavo daktaro laipsnį.

LIETUVIAI MENININKAI LENKIOJE

Lenkijoje Bydgoščiaus mieste sguosio
mėn. pabaigoje buvo surengta septynioli-
kos lietuvių tapytojų ir grafikų paroda.

PASKAITOS VILKAVISKIO NAUJOKAMS

Praeitais metais Vilkaviškio jaunuoi-
liams, kurie turėjo stoti į sovietinę armiją,
buvo perskaityta 200 paskaitų, o, be to, dar
veikė ir karinė parengimo stovykla.

PLAKATO PARODA

Vilniuje buvo surošta „Pabaltijo plaka-
tas 1971“ paroda. Tai yra trečioji tokio po-
būdžio paroda.

K. ŠAPKA VARŽESI SU AMERIKIEČIAIS

Suolio i aukštį rekordininkas vilnietis
Kęstutis Šapka kartu su Sov. Sąjungos
sportininkais varžėsi su Amerikos sporti-
ninkais Los Angeles, Oaklande ir New Yorko
miestuose.

KARTOJAMAS ČIURLIONIS

Lietuvoje jau ketvirtą kartą išleistas M.
K. Čiurlionio dailės kūrybos applanas „Re-
produkcijos“ (20.000 egz.), be to, pasirodė
St. Budrio knyga „Aleimantas Stoškus“ —
vitražisto gyvenimas, kūryba. (ELTA)

VAIZGANTAS KLAIPĖDOS TEATRE

Klaipėdos dramos teatras neseniai pas-
tate Vaizgantą „Neblių“. Veikalą pastatė Rai-
mundas Samulevičius, nurodęs, kad Vaiz-
ganto kūryba parodyti teatre — nepapras-
tai sunkus uždavinys. (ELTA)

KIEK LIETUVOJE KOMUNISTŲ?

„Gimtasis kraštas“ rašo, kad šiuo metu
Lietuvoje yra daugiau kaip 120 tūkstan-
čių komunistų.

P. SEVERS

Po Chicagos dangum

Baisios tragedijos. Mūsų mažos tautos
tragedijos tęsiasi Lietuvoje ir šiaip. Ma-
žėja mūsų brolių ir sesių visur: vieni kuria
mišrias šeimas, kiti nebeneri vadintis lie-
tuviais, tretai naikina visokiais nuodais.
Skauda širdis, kai matai universiteto
slenktyje lietuvių studentų jau nuodu ap-
imta! Štai Chicagoje tie bausis nuodai visi-
kai da jaunuolius sunaikino — daktarų su-
nų Raimundą Rimkevičių ir šviesių moky-
tojų Serelijų dukrą Dalią.

Yra ir daugiau, kurie eina pačioj jau-
nystėj į mirtį.

Nauji talentai. Vasario 11 d. Valparaíso
universitete geras pažymėjimais muzikos
mokslą baigė Raminta Lampsaitytė, kuri
Chicagoje davė jau vasario 21 d. pianino
koncertą. Mes džiaugiamės Ramintos dide-
liu talentu jau kelintą kartą, o dabar turi-
me jau ją aukštąjį mokslą baigusią. Talen-
tų mažda čia tėra, todėl LF turėtų skirti
premiijas jiems. O kol kas niekas nesirūpi-
na talentų ugdymu!

II Pasaulio Lietuvių Jaunimo kongresas

įvyks 1972 m. Chicagoje. Išleistas jau at-
šaukimas, kad visi rengtųsi jame dalyvau-
ti ir jį paremti. Bet išliko protestų banga,
kad rengimo komitetas su pirm. R. Saka-
dolskiu priešakyje noris atsikviesti iš oku-
puotos Lietuvos jaunimo atstovų ir leisti
čia jiems pasireikšti. Organizacijos tokį
kongresą, sako, rengiasi ignoruoti, kongre-
se nedalyvauti ir jo neremti, kol komitetas
viešai šio užsimojimo neatšauks.

Dainų šventė. Šią vasarą turėsime dainų
šventę. Į ją suvažiuos 1500 dainininkų iš
Amerikos ir Kanados. Dainuos ir mokslei-
vių chorai. Gaila, kad šventė vyks sename
pastate. Nesenai vėl pastatytas didžiausis
Mc Cormick Place pastatas. Ta senoji
salė talpina 4.500 žmonių, o šventės lietu-
vių susirenka iki 9-10 tūkstančių.

Muz. Armonas bus vyriausias šventės va-
dovas. Programa dar neišsiški.

Balfas. Chicagos apskrityje vykdytasi
piginis vaju užbaigtas. Surinkta šį kartą
24 tūkstančiai dolerių. Vajus baigtas vaka-
u Gimimo parapijos salėje, vadovaujant
žurn. Vyt. Kasniūnui. Padaryti pranešimai
apie rinkliavą, padėkoto rinkėjams, įtei-
kiant net dovanų knygoms. Pobūvy buvo
ir kon. P. Daužvardis, kuris pasakė kalbą.

Miesto Tarybos rinkimai. Vasario 23 d.
čia buvo miesto tarybos narių rinkimai.
Miestas ką tik buvo iš naujo pertvarkytas
aplinkėmis, lietuvių kolonija Marquette
Parke perskelta per pusę. Todėl dabar 13
ir 15 apylinkės sudarytos, o tai sumažino
lietuvių tėgas. Rungėsi net 3 lietuviai: Ok-
sas, J. Bacevičius ir Janulis, bet visi pra-
laimėjo.

Bal. Brazdžionis

ATOSTOGOS SALOSE

mi, kur eiti. Praeivių kaip ir nėra. Nuosta-
bu, kad taip tuščia. Kitaip vaizdavausi
Leith uostą. Eit, žinoma, susiradome kelią
į laivą. Jį mums parodė toks uniformuotas
vyras. Tai ir nuėjome tarp dviejų aukštų
sandėlių. Bet laivą „St. Ninian“, kuriuo tu-
rėjome išplaukti, radome dar tuščią. Jau
prikrauta nemaža lagaminų, o žmogaus —
nė gyvos dvasios. Tik apie 7.30 val. vakare
pradėjo rinktis keleiviai ir buvo atidaryta
kasa. Stiuardai išvedžiojo keleivius į kaju-
tes.

„St. Ninian“ — didožas laivas, 3.000 t.,
dviejų sraigtų, varomas dizelinio motoru,
talpintis 150 keleivių I klasės ir apie 100
antrosios, be to, jame dar telpa po 4 šimtu-
tonų įvairių prekių. Keturi deniai, puikus
valgomasis salonas, švara nepaprasta. Ke-
leiviai — skotai ir angliai. Nemaža vaiku.

„St. Ninian“ pajuda iš uosto 9 val. vaka-
ro. Dar šviesu, bet staiga nusileidžia ūka-
na, ir laivas vos juda pirmasias porą my-
lių, iki atsiduriam: atviroje jūroje. Radar-
o sietuvas sukasi aplinkui, o laivo sirena
atsiliepia bosu kas pora minučių. Daros
šalta, tad iš denio nueiname į kajutę.

Aberdeene buvome jau anksti rytą. Po
pusryčių išeiname apžiūrėti uosto ir mies-
to. Uoste yra laivų iš daugelio kraštų: grai-
kų, ispanų, danų, vienas lenkų. Čia nema-
žos laivų statyklos. Aberdeenas vadinamas
„granito miestu“ ir iš tikrųjų jis toks yra.
Už miesto yra granito laužykla, 300 m gi-
lumo ir miesto valdyba nežino, ką su ta
duobe dabar daryti. Didžioji gatvė eina
šiaurės-pietų kryptimi, plati, gal pusantros
mylios ilgumo. Judėjimas didelis.

Aberdeena palikome 5 val. vakare. Nors
diena buvo graži, bet jūroje šalta, vėjas

stiprėja, ir „St. Ninian“ pradeda iš lėto
nardyti. Mano Sandy džiaugiasi tuo siū-
bavimu, įsivaizduoja esąs jūrininkas.

„15 mylių per valandą, taigi turime būti
Kirkwallyje apie 4 v. ryto“, atsako stiuar-
das ir mano klausimą. „Vėjas? Jis mūsų
nestabdo. Matėme blogiau“.

Sandy nepatenkintas, jis nori matyti tik-
rą audrą.

Sekanti rytą atsikėliau labai anksti. No-
rėjau pamatyti iš tolo Orkney salas. Gero-
kai šalta, rytas miglotas, jūra dar nerami.
Skotijos pakraščiai išnyko horizonto pie-
tuose. Šiaurės vakaruose pasirodė tamsi li-
nija, už pusvalandžio vakaruose pamatau
aukštą uolą, su blyčiojančiais jūros švytu-
rių, o mylia aplinkui uolos — verdančios
bangos. Tai Rentrland skerries, povandeni-
nės uolos, liekanos jūros sugriautų salų.

Vargas laivui, kuris audros metu ten už-
klysta. Toliau South Ronaldsay s'atfis
krantai. Praplaukiamas mažą Burry salą,
uždarancią įėjimą į Scapa Flow iš rytu.
Dar toliau — mažos salelės Corinsay su
margančiais jūros švyturiu, ir įplaukiame į
St. Ronsay, Firth. Tai plati įlanka, vedanti
į vakarus, einanti tarp Shapinsay salos ir
Orkney, dar vadinama Pomona. Ir štai
prieš mus, pakraštėje ir kalvose, didžiausis
Orkney miestas Kirkwallis su 6.000
gyventojų.

Orkney salos (ju yra apie 100, įskaitant
mažąsias) buvo apgyvendintos labai anks-
ti, dar neolito laikais. Skarabrae — priešis-
torinis kaimas, Stovintieji a'kmenys. Ring
of Brogar, ir kitas prie Stenness vakaruose
— tai liekanos anų nežinomų žmonių
gyvenimo.

Europos Lietuvių Kronika

TAUTOS FONDUI AUKOJO

Po 5 svarus — A. Endrukaitis ir J. Latakas, 1 svarą — V. Apanavičius ir 90 p. — A. Kuscenas.

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkoja
T. F. Atstovybė D. Britanijoje

DBLS SUVAŽIAVIMO DARBOTVARKĖ

Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjungos XXIV metinis suvažiavimas Londone, Lietuvių Namuose, vyks pagal šitokią darbotvarkę:

Šeštadienis, 1971 m. balandžio 24 diena: 13 val. Suvažiavimo atidarymas, Prezidiumo rinkimai, Sveikinimai, Mandatų ir Nominacijų komisijos rinkimai, XXIII Suvažiavimo protokolo skaitymas, DBLS Valdybos pranešimas: a) Sąjungos pirmininko, b) Vicepirmininko, c) Izdininko, Tarybos pirmininko pranešimas, Revizijos Komisijos pranešimas, Diskusijos ir apyskaitų priėmimas.

17 val. Lietuvių Namų Akc. B-vės akcininkų metinis susirinkimas.

19 val. Vakarienis.

Sekmadienis, 1971 m. balandžio 25 diena: 9 val. Pamaldos. 11 val. Suvažiavimo tąsa: Mandatų ir Nominacijų komisijos pranešimas, Rinkimai: a) Valdybos 2 narių, b) Tarybos 5 narių, c) Revizijos komisijos. Klausimai ir sumanymai.

13 val. Suvažiavimo uždarymas.

SERGA D. KANIAUSKAS

Dažnai apkeliaudavęs Britanijos lietuvių kolonijas, vis kupinas visokių sumanymų, vis susiradęs gražių darbų, vis kur nors tulkioj dalyvavęs, jau daug metų tai darydamas iš nuolatinės savo gyvenamosios vietos — Glasgovo, mūsų malonusis teatralas Domas Kaniauskas šiuo metu sunkiai serga ir guli ligoninėje, kaip praneša jo bičiulis A. Mikalauskas.

Mielajam Domui linkime pasveikti ir vėl pasirodyti mūsų lietuviškuose susibūrimuose.

LONDONAS

PAMALDOS VAKARŲ LONDONE

Kovo 28 d., sekmadienį, 12.30 val., bus lietuviams pamaldos vakarų Londone — 1 Courtfield Gardens, W. 13.

BIBLIOTEKA PRATURTEJO

Plk. T. Vidugirio vadovaujamo DBLS Centrinio skyriaus didžioji biblioteka pernai smarkiai praturtėjo: F. Neveravičius padovanojo jai 185 knygas, nupirktos buvo 37.

Deja, skaitytojų biblioteka tais metais turėjo tik 21. Jiems 34 siuntiniais buvo išsiųsta skaityti 141 knyga.

Bibliotekai vadovauja ir ją tvarko plk. T. Vidugiris.

BRADFORDAS

KUBO SUSIRINKIMAS

Vyties klubo narių metinis

SUSIRINKIMAS

Šaukiamas balandžio 4 d., sekmadienį, 3 v. p. p.

Dienotvarkėje: pranešimai, rinkimai ir kt.

Visi nariai prašomi dalyvauti.

Vyties Klubu Valdyba

MIRĖ K. ČIŽAUSKAS

Kovo 4 d. Blanford ligoninėje mirė 61 m. amžiaus Klemas Čižauskas.

Velionis palaidotas kovo 10 d.

SKAUTISKUOJU KELIU

AUKOS STOVYKLAI

K. Bivainis — Nottinghamo Skyr. Karuomenės minėjimo pelnas 20 sv., R. Spalis — Halifax 5 sv., X — Manchesteris 4 sv., P. Pakalniškis — Londonas 2 sv. Skautiškas ačiū.

Rajono Skautų Vadija

VIETA ATOSTOGOMS

Maloniai kviečiame tautiečius praleisti atostogas mūsų svečių namuose.

Zavi vieta netoli jūros ir miesto. Už kelių minučių kelio miesto autobusų garažas. Mūsų visi kambariai turi šiltą ir šaltą vandenį. Turime leidimą gerimams.

Duodami pusryčiai, o vakare stiprus pietūs.

Kaina savaitė nuo 11 iki 13 svarų liepos ir rugpjūčio mėn.

SAVININKAI O. IR J. VEGNERIAI

OSHAVA

ALPINE ROAD

VENTNOR

ISLE OF WIGHT

TELEFONAS: VENTNOR 148

ITALIJA

MISIONIERIŲ ISLEISTUVĖS

Kovo 2 d. iš Romos išskrido į Sanpaulą (Eraziliją) lietuvių misijai kun. Stasys Šileika. Vėliau ten vyks laivu kun. Pr. Gavėnas.

Vytėnuose suruošose kukliose misionierių isleistuvėse dalyvavo Romos lietuviai ir svečiai iš JAV, VLIKo pirmininkas dr. K. Valiūnas.

Ir vietinės italų parapijos klebonas surengė lietuviams misionieriams isleistuves bažnyčioje, kur malda ir muzika itin gražiai pasireiškė jaunutis misijų būrelis. Misionieriai koncelebravo pagrindinėse parapijos mišiose ir dialoguotų pamokslu žmoniems nušvietė savo numatytą misiją. Itin jaudino fraskatiečių nuoširdumas: vieni žadėjo niekad neužmiršti, kiti — kasdien melstis už misionierius, o parapijos biuletenio redaktorius prašė pasiųsti žinių, kurias parapičiai mieliai skaitysi.

Vytėniškis

SVEČIAI VYTĖNUOSE

Susitikę organizaciniais darbais gretimoje Tusculano viloj Frascaty, Vytėnų lietuvių nesenai aplankė saleziečių universiteto Romoje vicerektorius bei teisės fakulteto dekanas prof. Gustave Leclerc (belgas), Krišnagar generalvikaras Joseph d'Sousa (indas) ir New Rochelle (USA) saleziečių provinciolas kun. John Malloy (amerikietis). Visi trys gerėjosi vieta ir aplinka.

Kelioms dienoms atvykęs Romon svarbiais reikalais, vasario 27 d. Vytėnuose lankėsi ir VLIKo pirmininkas, dr. K. Valiūnas.

TP

SVEICARIJA

MINĖJIMAS SU VYSK. DR. A. DEKSNIU

Šveicarijos lietuvių bendruomenės nariai vasario 16 d. Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo sukakties paminėti buvo susirinkę Ciuriche vasario 21 d. Renginiui išskirtinai šventinį pobūdį ypač suteikė Vakarų Europos lietuvių vyskupas dr. Antano Deksnio dalyvavimas. Vyskupas pirmą kartą oficialiai aplankė Šveicarijos lietuvių ir laikė iškilmingas pamaldas, asistuojamas kun. dr. P. Celiešiaus ir Šveicarijos lietuvių kapeliono kun. prof. dr. J. Juraičio. Ryšium su vyskupo apsilankymu pamaldose šį kartą gausiau nekaip paprastai dalyvavo lietuvių vienuolės, gyvenančios išsišklaidžiusios kone po visą Šveicariją.

Po pamaldų vyko bendruomenės narių metinis narių susirinkimas, kuriam pirmininkavo J. Jakaitis. Apie valdybos veiklą pranešimą darė pirmininkas dr. P. Radvila, revizijos komisijos vardu kalbėjo dr. K. Augėvičius. Į valdybą buvo perrinkti ligšiolinis pirmininkas dr. P. Radvila, vicepirmininkas dr. A. Dargužas (Hofer) ir sekretorė-kasiniškė I. Augėvičiūtė-Kaestli, buv. Šveicarijos konsulo Lietuvoje žmona. Revizorium perrinktas dr. K. Augėvičius. Dr. A. Gėručio pasiūlymu buvo principu priimtas nutarimas, kad Šveicarijos lietuviai sudės auką Vasario 16 gimnazijos statomo bendrabučio vienam kambariui įrengti (DM 4.000 vertės).

Po susirinkimo vyko bendri pietūs. Jų metu vyskupą pasveikino dr. A. Gerutis, pabrėžęs, kad dr. Antanas Deksnys yra ne pirmas naujaisiu laiku Lietuvos vyskupas, ejęs mokslus Šveicarijoje. Jeigu trys vyskupai buvo nelietuviai (Seinų vyskupas K. I. Lubienskis, Ed. A. O'Rourke — savaime Rygos vyskupas, bet su lietuvišiais glaudžiai susigvenęs. — Vilniaus vyskupas E. von Roppas), tai kiti buvo susipratę lietuviai (arkiv. Jurgis Matulaitis, vysk. Prnciskus P. Bučys, vysk. Vincentas Padolskis, vysk. Vincas Borisevičius, sovietu 1947 m. Vilniuje nukankintas, vysk. Juo-

LIETUVISKOS PAMALDOS

NOTTINGHAME — kovo 28 d., 11.15 val. Liet. Zidinyje.

COVENTRYJE — balandžio 4 d., 12.45 val. Šv. Elzbiets bažnyčioje. Gavėnios susitelkimas. Iš vakaro ir po pamaldų parapijiečių lankymas pagal pranešimą.

NOTTINGHAME — balandžio 4 d., 11.15 val. Liet. Zidinyje.

WOLVERHAMPTONE — balandžio 10 d. Did. Šeštadienį, 6 val. vakare, Convent of Mercy, St. John's Square. Gavėnios susitelkimas. Balandžio 11 d., Velykų I d., 11 val. velykinės pamaldos.

EIRMINGHAME — balandžio 12 d., Velykų II d., 11 val., 21 Park Rd., Moseley.

BRADFORD — balandžio 4 d., 12.30 v. HALIFAX — balandžio 4 d., 3 v. p. p., Pel-

lon.

BRADFORD — balandžio 11 d., 12.30 v. ERADFORD — balandžio 18 d., 13.30 v.

LEEDS — balandžio 18 d., 3 v., Holy Rosary bažn.

HUDDERSFIELD — balandžio 25 d., 1 v. St. Joseph bažn.

MANCHESTER — rekolekcijos kovo 28 d., 11 val. Bus svečias kunigas.

zapas Labukas-Matulaitis). Į jų eiles nūn įsijungė vysk. dr. Antanas Deksnys, kurį Šveicarijos lietuviai su pasididžiumu laiko saviškiu, nes jis čia, Šveicarijoje, ėjo aukštuosius mokslus.

Toliau kalbėjo vyskupas dr. A. Deksnys, prisiminęs savo studijų laikus Šveicarijoje. Eaigės studijas, jis jau nebesiryzęs grįžti Lietuvon, nes tuo metu mūsų tėvynėn buvo įžengusi armija ir okupavusi kraštą. Tuomet dar jaunas kunigas išvyko Amerikon dirbti pastoracinio darbo tarp išeivių lietuvių, į kurių eiles netrukus įsiliejo jaunųjų tremtinių banga. Paskirtas Vakarų Europos lietuvių vyskupui, jis pasiryzęs aplankyti visus laisvųjų vakarų kraštus, kuriuose yra suradę prieglobstį mūsų tautiečiai. Vyskupas išreiškė ypatingą džiaugsmą pabuvoti Šveicarijos lietuvių tarpe, nes jis šį kraštą laiką tarytum savo antrąją tėvynę.

Po vyskupo kalbos, kuri, kaip ir pamaldų metu pasakytasis pamokslas, pasižymėjo giliu lietuvišku patriotizmu, kalbėjo kun. dr. P. Celiešius, supažindinęs dalyvius su sielovados nusistatymu sudaryti tam tikrą tikinčiųjų tarybą, į kurią įeitų visų lietuvių gyvenamųjų vakarų kraštų rinkti atstovai. Savaimė šią tarybą sudarys ne tik dvasiškiai, bet ir pasauliečiai. Po kun. dr. Celiešiaus pranešimo tuojau pat buvo pasiūlyti pasauliečių kandidatai. Išrinkta med. dr. Jonė Pečiulionytė.

Pietų metu deklamavo ir smuiku pagrojo lietuvių kompozitorių vieną kitą kūrinių Jakaičių ir Rothenbergerių sūnūs.

Vysk. dr. A. Deksnys, į Šveicariją atskiręs iš Amerikos, išvyko iš čia į savo rezidenciją Bad Woerishofen, Vak. Vokietijoje.

PRANCŪZIJA

VASARIO 16-OJI PARYŽIUJE

Bent vieną kartą į metus visų išeivių protai ir širdys mintimi ir jausmais skrieja į gimtąjį kraštą, į Gintaro pajūrį, į tą žemę, kur gimė ir augom, kur laisvę atgavom, kur įžadus davėm, kad čia svetimiesiems mus vėl valdyti nebeįsis. Lemtis kitaip lėmė. Laisvę praradom, ir kur, kas ir kaip būriais ir būreliais svetur pasklidom. Tačiau nepasimetėm. Savisaugos instinkto vedami įsisteigėm savas organizacijas tam, kad išsaugotume dvejopą tautos paveldą: atsikvototi prarastąją laisvę ir apsidrausti nuo nutautilio. Laisvė ir lietuviškė! Tos dvi vertybės viena kitą papildė: tai laisvę nepriklausomaj valstybėje pilnai gali pražysti ir kerotis tautos įgimtos dvasinės savybės, ir tik stiprios, nuolat puoselėjamos dvasinės tautos savybės yra patikimiausias laidas jos laisvei ir nepriklausomumui išlaikyti.

Taigi visų išeivijoj sukurtų organizacijų vedamųjų mintis ta pati: pajungti visas suverdas į jėgas vienam bendram darbui — visomis galimomis priemonėmis tautininkauti tautai jos pasipriešinime svetimųjų valdymui. Bet kelias į laisvę yra ilgas. Tą kelį einam ryžtingai, bet, akl, dažnai pavargstam, kartais suklupnam, dažnas gal ir viltį prarandam. Vis reikia stiprybės pasisemti. Iš kur? Argi vis iš tos pačios versmės, iš tos garbingos praeities ir iš to dvasinio paveldėjimo, kurį amžiais lietuvių kartų kartos krovė, iš paveldėjimo, kuris įgalino mus atpažinti save lietuviu esant, iš gimtosios kalbos, iš tautos samonės gėmėse slypinčių mūsų tautinės kultūros savaimingumų. Tie savaimingumai slypi tautos žodinėje kultūroje, smulkelių drožiniuose, audinių ritiniuose ir jų raštuose, dainų melodijose, legendų ir pasakų padavimuose, šokių simboliuose, ratelių žaidimuose, judesių ritmuose ir daugybėje kitokių tautinėsiel atskleidžiančių išraiškų. Folkloras? Taip! Folkloras, bet tas folkloras ir sudaro žymiausią lietuviybės bruožą, kiek jis išreiškia tautos dvasinį testinumą, kiek jis atspindi tautos kultūros laipsnį.

Žinoma, taip per siaurai nevalia apibūdinti lietuviybės. Ji reiškiasi vis naujais būdais ir formomis, ji nėra kažin kokia ant visados užfiksuota abstrakti sąvoka, jos negalima apiboti bei aptarti vien kalba, literatūra ar savaimingomis meno išraiškomis. Lietuviybė kuriasi kasdien, kur lietuviai drauge gyvena, svetur ir krašte. Didieji vasario 16 minėjimai irgi yra tam tikra lietuviybės išreiškimo forma. Jie skiriami ne vien prisiminti ir priminti 16 Vasario akto reikšmę ir Valstybės atkūrimo sąlygoms, bet ir nepriklausomybės praradimo žiaurioms sąlygoms. Tie minėjimai yra kartu ir politinis aktas, kuris pajaušina ir ugdo mūsų patriotizmą, skatina ryžtą kovoti, kuris glaudina mus tarpusavy, suartina su kitais pasaulio lietuviu. Per spaudą susipažįstam su kitų bendruomenių panašiais minėjimais ir pajuntam, kad visų širdys liūdi tais pačiais liūdesiais, džiaugiasi tais pačiais džiaugsmais, gyvena tomis pačiomis viltimis. Kiekviena P. L. B. vienutė, paskira bendruomenėlė, kad ir kaip maža ji yra, pasiūnsta stipresnė, pasiūnsta įreiminta į didžiulę emigracijos lietuvių organizaciją.

Tie minėjimai skiriami ir nuveiktų darbų apžvalgai, naujam ryžtui sustiprinti, naujoms perspektyvoms atskleisti. Mažytė Pr. L. B. stengiasi neatsilikti nuo kitų. Ir šimt, kaip paprastai, kiek jos kuklios jėgos leidžia, minėjimo programa buvo gana

turtinga. Po iškilmingų pamaldų — minėjimo aktas. Tirstai prisikimšusioj salėj daug garbės svečių iš Prancūzijos įvairių kampų atvykusių tautiečių, o taip pat kaimynų latvių ir estų atstovų. Po Valdybos pirmininko gerb. kunigo J. Petrošiaus įvadinio žodžio ir sveikinimų, žodį tarė Dipl. Šefas ministeris S. Lozoraitis, Prancūzijos bendruomenininkų aukštai vertinamas ir gerbiamas kasmetinis minėjimų garbės svečias. Ministeris apibūdino tarptautinę padėtį ir ateities perspektyvas. Jo žodis, kaip dera, daugiau buvo taikomas svečiams prancūzams. Salėje buvo nemaža garbingų svečių prancūzų, Lietuvos draugų. Pažymėtina politinio turinio turtinga Ambasadoriaus de la Tournelle kalba. Jis kadaise buvo Prancūzijos pasiuntinys patarėjas Lietuvoje. Gilų įspūdį padarė prof. G. Matorė kalba. Jis paskaitė žiupsnį šiurpinti atsiminimų iš kalėjimo, kur jį buvo patalpinę Lietuvą užėmę bolševikai. Po prakalbų sekė gražus tautinės kultūros posmas: A. Martinkaitės vadovaujama tautinių šokių jaunimo grupė pademonstravo savo meną, itin gražiai pašokusi kelius tautinius šokius.

Kaip visur, taip ir Prancūzijoje minėjimas turi tą pačią reikšmę: į pasaulinę sąžinę beldimasis nepasilieka be atgarsio. Savo bylą pasauliui garsindami, susilaukiame vien užuojautos ir mūsų padėties supratimo, bet matome kovoję už mūsų bylą įsijungiant žymius, vis gausnius politikus, kartais vieną kitą valstybės vyrą, visuomenininkus, rašytojus, sociologus, istorikus, įvairias tarptautines institucijas. Taigi ir Prancūzijos bendruomenės darbeliai gal maži, bet bendroji darbų jungty jie naudingi ir šį tą sveria.

Tenka apgailestauti tik vienas neįaukus reiškinys. Keli asmenys, kurių vienas ar kitas praėity buvo bendruomenei pasitarėnės, dabar iš bendruomeninio darbo išsijungė ir nebesilanko į tautinių švenčių minėjimus ar bendruomenininkų subuimus. Ką gi, juos tenka nurašyti į bendruomenės pasyvą su viltimi, kad apsigalvoję gal jie ir vėl grįš į bendrą darbą.

J. L.

TRANSLIACIJŲ I LIETUVĄ LAIKAS

Visuomenei pageidaujant, čia pateikiame lietuvių kalba radio transliacijų laiką Lietuvai ir ilgi radio bangų, kuriomis programos transliuojamos.

Iš Madrido radio sistuvo lietuvių kalba programos girdimos Lietuvoje kasdieną po 15 min., tris kartus. Programa pradėdama 11.30 val., kitos programos kartojamos: 17 val. ir 22.30 val., 32.04 metrų banga.

Iš Romos radio stoties programos lietuvių kalba transliuojamos po 20 min. kasdieną nuo 19.45 val. Bangos: 41, 24 ir 49, 38.

Iš Vatikano radio stoties programos transliuojamos kiekvieną vakarą (ir sekmadieniais) po 15 min. nuo 21.20 val., 31, 15, 41. 92 ir 48. 90 m. bangomis. Sekmadieniais transliuojama pusės valandos programa pradėdama 9.30 val., 25. 55 arba 31. 10 metrų bangomis.

Iš Manilos (Filipinuose) radio Veritas sistuvo programa lietuvių kalba perduodama kasdieną po 25 min. Pradedama 7. 30 val. ryto ir kartojama nuo 20 val. Rytų Sibiro laiku (tarp Jakutsko ir Irkutsko). Bangos 19-25 metrų.

„Amerikos Balsas“ (Voice of America) lietuvių kalbos pusės valandos programos transliuoja 18.30 val. 13 ir 19 bangomis. Programa kartojama 20 val. vidurinėmis bangomis ir 19 m. trumpomis bangomis.

Visur nurodytas Lietuvos laikas. JAV-se, pvz., rytų laikų, klausantis tu pranešimų, tenka atsižvelgti į 8 valandų skirtumą (Čikagoje — 9 val. skirtumas ir tt.). „Amerikos Balsas“ programa transliuojama Rytų Amerikos laiku 10.30 val. ir kartojama 12 val. dieną. (ELTA)

VOKIETIJA

MIRĖ JONAS MEDUSAUSKAS

Sausio 5 d. Mjunchene mirė Jonas Medusauskas.

Jonas Medusauskas yra gimęs 1924 m. lapkričio 3 d. Ukmergėje, valdininko tėvo šeimoje. 1942 m. baigė Ukmergės gimnaziją. Po to studijavo Kauno un-te 4 semestrus filosofiją. 1944 m. rudenį pabėgęs nuo raudonojo teroro į Vokietiją, pirmiausia įsikūrė Eichstaette. Čia turėjo galimybių vieną semestrą studijuoti teologiją. Bet, sveikatai sušlubavus, jis buvo priverstas ilgesnį laiką gydytis Pappenheimo, Freudentalio, Grundersheimo sanatorijose. Tik 1950 m. galėjo toliau tęsti studijas Mjunchene, 6 semestrus studijuodamas filosofiją, psichologiją ir meno istoriją. Bet sveikata nebuvo pasitaisius tiek, kad būtų galėjęs apvairuoti mokslus diplomu. Visą laiką sirgindamas, jis gilino privačiai savo studijas, rašinėjo į lietuvių spaudą, veikliai dalyvavo Mjuncheno apyl. bendruomenės gyvenime, įvairiomis progomis ragindamas visus skaityti ir platinti tą spaudą. 1965 m. trumpai mokytojavo Vasario 16 gimnazijoje: po to vieniarius metus dirbo kaip lektorius Ehrenwirth leidykloje Mjunchene. Jo rūpesčiu minėtoji leidykla išleido Armonienės „Palikit asaras Maskvoje“ vokiečių kalba.

Nuo 1966 m. rudens iki mirties buvo

MŪSŲ REIKALAS SVEICARIJOS DIENRASTYJE

Žymiausias šveicarų dienraštis „Neue Zuercher Zeitung“ vasario viduryje paskelbė ilgėsnį straipsnį apie lietuvių Brazinskų pabėgimą Turkijon ir apie nepavykusius Simo Kudirkos ir Vytauto Simokačio su žmona bandymus surasti politinį prieglobstį vakarų kraštuose. Išsamiau paminėjęs šiuos tris įvykius, laikraštis rašė: „Tas faktas, kad dažnėja atsitikimai, kai lietuviai bando pabėgti į laisvuosius vakarus, įrodo, kokia gili praraja skiria lietuvių tautą ir prievartą primestąjį režimą“.

ARMIJA IR PARTIJA

Jugoslavijoje tvirtinama, kad Sov. Sąjungoje vyksta įtempimas tarp partijos viršūnių ir maršalų. Tai gali atsiliepti ir kitoms kongrese, kuris turi prasidėti kovo 31 d. Maršalai nori, kad būtų sukama į stalinizmą.

Pagal naująjį penkmečio planą turi būti smarkiai padidinta kasdieninio vartojimo dalykų gamyba. Bet tas planas dar turės būti svarstomas partijos kongrese. Stalinistai būtinai priešingi tokiam posūkiui — gerinti žmonių gyvenimą.

ATEIKIM SAVO JAUNIMUI I TALKĄ KONGRESĄ ORGANIZUOJANT!

Visų mūsų akys krypta į jaunimą. Ir suprantama kodėl: jis užima vyresniųjų vietas, perima jų dirbamus darbus, kuria naują ateitį. Mums rūpi, kad ši ateitis būtų lietuviška ir atitiktų tuos siekimus, kuriais gyvena bei siejosi mūsų tautos pirmatai, ugdydami tautinę sąmonę, kurdami tautinę kultūrą, organizuodami savą valstybę. Tad ir mūsų jaunimas turės tęsti kovą už Lietuvos laisvę ir apsispręsti už svetur gyvenančio lietuvių išlikimą savo tautoje.

Šiam dideliui tikslui yra būtina turėti savo jaunimą organizuotą, sąmoningą ir suvokiantį tautinę bei kultūrinę savo ateities misiją. Tam ji visų pirma rengia jaunimo organizacijos, ir joms turi būti skiriamas pirmasis mūsų dėmesys. Bet tam taip pat reikia ir platesnės tautinės jungties, ir tokią jungtį sudaro pasaulio lietuvių jaunimo kongresai.

1966 m. įvykęs pirmasis pasaulio lietuvių jaunimo kongresas savo uždavinį atliko. Jis parodė, kad jaunimo tautinis pajudėjimas visuotiniu mastu yra galimas ir reikalingas. Dabar esam pakeliui jau į antrąjį kongresą, kuris įvyks 1972 m. Šis kongresas remsis turima patirtimi ir turės tautinio jaunimo uždavinius papildyti, praplėsti, pagilinti ir vykdyti. Kongresas turės suvokti daugiau jaunimo ypačiai iš kitų kraštų. Turės apžvelgti jaunimo dirbamą tautinį darbą ir pasiektus kūrybinius laimėjimus. Turės smaigstyti gaires atečiai. Todėl jam reikia sudaryti tvirtą moralinę ir materialinę atramą. Tai kiekvieno lietuvių pareiga ir uždavinys. Todėl ir kreipiamės į visų kraštų lietuvių bendruomenes, į visų kraštų lietuvių organizacijas, į visų kraštų lietuvių spaudą bei radiojalandėles, į visų kraštų paskirus lietuvius:

Stokime visi į II-jo Pasaulinio Lietuvių Jaunimo Kongreso organizavimo talką!

Teikime visi šiam kongresui visą galimą moralinę bei materialinę pagalbą!

Ženkime visi kartu su savo jaunimu lietuviškos ateities keliu!

Stasys Barzdukas, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdybos Pirmininkas, dr. Juozas Kazickas, II-jo PLJK Finansų Komisijos Pirmininkas, Romas Sakadolskis, II-jo PLJK Komiteto Prezidiumo Pirmininkas.

1971 Vasario šešioliktosios d.

BMW automobilio techniškos bibliotekos vedėjas Mjunchene. Staiga mirė 1971. I. 5. Jonas Medusauskas buvo ateitininkas ir Liet. Fronto bičiulis. Paliko našlę Jaqueliną, senutę motiną Lietuvoje ir kitus giminės.

A. G.